

Sygn. akt I ACa 1591/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 maja 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Bożena Wiklak

Sędziowie: SA Anna Beniak

SA Krystyna Golinowska (spr.)

Protokolant: stażysta Agata Józwiak

po rozpoznaniu w dniu 5 maja 2016 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa **M. D. i S. D.**

przeciwko **Skarbowi Państwa – (...) Zarządowi (...)**
w B.

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Sieradzu

z dnia 17 września 2015 r. sygn. akt I C 12/12

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od Skarbu Państwa – (...) Zarządu (...)**

w B. solidarnie na rzecz M. D. i S. D. kwotę 1.800 (jeden tysiąc osiemset) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 1591/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 17 września 2015 r. Sąd Okręgowy w Sieradzu zasądził od Skarbu Państwa – (...) Zarządu (...) w B. solidarnie na rzecz powodów M. D. i S. D. kwotę 23005 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 23 lutego 2012 r. do dnia zapłaty (pkt 1.), oddalił powództwo w pozostałej części (pkt 2.), zasądził od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwotę 210 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych (pkt 3.), zasądził solidarnie od powodów na rzecz Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 2088 zł z tytułu częściowego zwrotu kosztów zastępstwa prawnego (pkt 4.), nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Sieradzu kwotę 1055, 61 zł tytułem obciążającej go części wyłożonych tymczasowo wydatków (pkt 5.) oraz nakazał ścięgnąć na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Sieradzu z zasądzzonego w punkcie 1. na rzecz powodów roszczenia kwotę 3971, 12 zł tytułem obciążającej ich części wyłożonych tymczasowo wydatków, zaś nieuiszczoną część opłaty sądowej w zakresie obciążającym powodów przejął na rachunek Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Sieradzu.

Sąd I instancji ustalił, że powodowie M. D. i S. D. są właścicielami nieruchomości położonej w miejscowości C., gmina B., powiat (...) o łącznej powierzchni 5,76 ha, składającej się z działek: 113, 137, 138, 270, 272, 326/1, 332, 365 i 416/1.

Gmina B., w tym także dla obszaru, na którym usytuowana jest przedmiotowa nieruchomość, nie posiada aktualnego planu zagospodarowania przestrzennego. W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy działka nr (...) w południowej części znajduje się w obszarze pasa przydrogowego około 75 m od drogi jako obszar zabudowy mieszkaniowej z towarzyszącymi usługami nieuciążliwymi, pozostała część działki to grunty orne. Podobnie działka nr (...), z tym że obszar zabudowy na głębokości około 75 m od drogi znajduje się w północnej części działki. Pozostała część nieruchomości to grunty rolne.

Uchwałą nr LI/1469/10 Sejmiku Województwa (...) z dnia 9 lutego 2010 r. został utworzony obszar ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego Ł., w którym wyznaczono dwa podobszary:

- podobszar A, którego granicę wewnętrzną wyznacza granica terenu lotniska, zewnętrzną - izolinia równoważnego poziomu dźwięku A dla pory nocnej ($22^{⁰-6^{00}}$) wyrażonego wskaźnikiem hałasu $L_{Aeq} n = 50$ dB,

- podobszar B, którego granicę wewnętrzną wyznacza izolinia równoważnego poziomu dźwięku A dla pory nocnej wyrażonego wskaźnikiem hałasu $L_{Aeq} n \sim 50$ dB, zewnętrzną granicę - izolinia równoważnego poziomu dźwięku A dla pory nocnej wyrażonego wskaźnikiem hałasu $L_{Aeq} n = 45$ dB.

W obszarze ograniczonego użytkowania wprowadzono następujące ograniczenia w zakresie przeznaczenia terenu:

- w podobszarze A: zakaz przeznaczenia terenu pod zabudowę mieszkaniową jedno- i wielorodzinną, zagrodową i zamieszkania zbiorowego oraz mieszkaniowo-usługową, zakaz tworzenia terenów rekreacyjno-wypoczynkowych, zakaz tworzenia stref ochronnych A

uzdrowisk, zakaz przeznaczenia terenu pod budowę: szpitali, domów opieki społecznej, obiektów związanych ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży,

- w podobszarze B: zakaz tworzenia stref ochronnych A uzdrowisk, zakaz przeznaczenia terenu pod budowę: szpitali, domów opieki społecznej, obiektów związanych ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży działających w porze nocy.

W zakresie sposobu korzystania z terenu wprowadzono następujące ograniczenia:

- w podobszarze A: zakaz budowy budynków jedno-i wielorodzinnych oraz zamieszkania zbiorowego, zagrodowego, mieszkaniowo-usługowego, szpitali, domów opieki społecznej, a także obiektów związanych ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, zakaz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych w całości lub w części na budynki mieszkalne jedno-i wielorodzinne, zamieszkania zbiorowego, mieszkaniowo-usługowego, oraz na zabudowę zagrodową i na szpitale, domy opieki społecznej, a także obiekty związane ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży,

- w podobszarze B: zakaz budowy szpitali, domów opieki społecznej, obiektów związanych lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży działających w porze nocy, zakaz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych w całości lub części na szpitale, domy opieki społecznej, a także obiekty związane ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży działających w porze nocy.

Uchwała wprowadziła również wymagania techniczne, jakim powinny odpowiadać budynki w obszarze ograniczonego użytkowania: w budynkach nowoprojektowanych należy zapewnić izolacyjność ścian zewnętrznych, okien, i drzwi w ścianach zewnętrznych, dachów i stropodachów zgodnie z Polskimi Normami dotyczącymi przegród w budynkach oraz izolacyjności akustycznej elementów budowlanych, w budynkach istniejących: należy zastosować zabezpieczenia zapewniające izolacyjność ścian zewnętrznych, okien, i drzwi w ścianach zewnętrznych, dachów i stropodachów

zgodnie z Polskim Normami dotyczącymi przegród w budynkach oraz izolacyjności akustycznej elementów budowlanych.

Powyższa uchwała weszła w życie z dniem 12 kwietnia 2010 r.

Nieruchomość powodów znajduje się w podobszarze A, w podobszarze B oraz poza obszarem ograniczonego użytkowania. W podobszarze A w całości znajduje się działka rolna 326/1. W podobszarze A znajduje się również większa część działki rolnej 365, a jej południowa część w podobszarze B. Poza obszarem ograniczonego użytkowania znajdują się działki (...). Pozostałe działki, w tym działka siedliskowa, znajdują się w podobszarze B.

Dla przedmiotowej nieruchomości ograniczenia wprowadzone uchwałą o utworzeniu obszaru ograniczonego użytkowania lotniska wojskowego Ł. dotyczą zabudowanej części działki (...), której obszar związany z zabudową według ewidencji gruntów wynosi 0,32 ha. W odniesieniu do pozostałej części nieruchomości nie ma przesłanek do uwzględnienia oddziaływania lotniska, ponieważ dla nieruchomości typowo rolnych nie można stwierdzić utraty wartości ze względu na lokalizację w strefie ograniczonego użytkowania.

Spadek wartości rynkowej części działki nr (...) w związku z wejściem w życie uchwały nr LI/1469/10 wynosi 13 970 zł.

Na działce nr (...) znajduje się budynek mieszkalny powodów, który został wybudowany w latach 1964-1965 jako obiekt parterowy, niepodpiwniczony z poddaszem nieużytkowym. Wejście w życie uchwały o utworzeniu obszaru ograniczonego użytkowania zbiegło się w czasie z rozpoczęciem prac nad rozbudową i nadbudową budynku mieszkalnego powodów. W dacie oględzin dokonanych przez biegłego, w dniu 23 lipca 2014 r. nie zostały jeszcze wykonane podsufitki na poddaszu. Przy założeniu, że zostały one wykonane zgodnie z projektem, izolacyjność akustyczna przegród zewnętrznych w budynku powodów będzie zgodna z wymogami i nie będzie konieczności wykonywania dalszych prac. Poza tym w przedmiotowym budynku nie wykonano żadnych innych prac prowadzących do zwiększenia izolacyjności akustycznej przegród zewnętrznych.

W celu zapewnienia wymaganej izolacyjności akustycznej przegród zewnętrznych w budynku powodów konieczne jest utrzymywanie okien w stanie zamkniętym w porach występowania hałasu lotniczego. Stanowi to ograniczenie funkcjonalności pomieszczeń, polegające na uniemożliwieniu schładzania wnętrza poprzez jego przewietrzanie, wskutek czego w okresach wysokich temperatur zewnętrznych nie można utrzymać właściwych warunków temperaturowych. W związku z tym w pomieszczeniach na poddaszu (3 pokoje) należy zainstalować wentylatory sufitowe o parametrach szczegółowo określonych w opinii Politechniki (...), które zapewnią ruch powietrza powodujący obniżenie temperatury odczuwalnej. Ogółem koszty rewitalizacji akustycznej budynku wynoszą 9035 zł brutto, w tym: 5715 zł - montaż podsufitki z płyt gipsowo-kartonowych na poddaszu i 3320 zł - koszt wyposażenia w wentylatory sufitowe.

Powodowie zgłosili pozwanemu roszczenia odszkodowawcze pismem nadanym w dniu 2 stycznia 2012 r., wzywając do zapłaty kwoty 110000 zł z tytułu kosztów nakładów niezbędnych do rewitalizacji akustycznej budynku mieszkalnego położonego na działce nr (...).

W piśmie z dnia 5 stycznia 2012 r. pozwany poinformował, że odszkodowania można dochodzić na drodze sądowej.

Powodowie utrzymują się z gospodarstwa rolnego o powierzchni 6,25 ha, prowadzą hodowlę krów mlecznych.

Dokonując oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd Okręgowy wskazał, że powołane dowody z dokumentów nie były kwestionowane, zaś opinie sporządzone przez biegłego sądowego K. N. oraz Politechnikę (...) nie budziły wątpliwości w zakresie rzetelności, fachowości i stanowczości zawartych w ich treści konkluzji. W konsekwencji mogły stanowić podstawę do ustalenia wysokości przysługującego powodom odszkodowania. by j oraz .

Sąd I instancji oddalił, jako zbędny wniosek dowodowy powodów o przeprowadzenie opinii uzupełniającej Politechniki (...) na okoliczność czy wykonane przez nich prace izolacyjne polegające na obłożeniu budynku mieszkalnego styropianem, siatką i tynkiem były zasadne dla zapewnienia odpowiedniej izolacji akustycznej. Wskazał,

że z treści opinii Politechniki (...) jednoznacznie wynika, iż budynek powodów już przed wykonaniem tych prac izolacyjnych spełniał wymogi w zakresie izolacyjności akustycznej przegród zewnętrznych.

Sąd Okręgowy stwierdził, że zgłoszone przez powodów roszczenie odszkodowawcze znajduje podstawę prawną w przepisach ustawy z dnia 27 kwietnia 2002 r. - Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. z 2008 r., Nr 25, poz. 150 ze zm.). Zgodnie z treścią przepisu art. 129 ust. 2 tej ustawy w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości jej właściciel może żądać odszkodowania za poniesioną szkodę, w tym za zmniejszenie wartości nieruchomości. Stosownie natomiast do przepisu art. 136 ust. 3 tej ustawy w razie określenia na obszarze ograniczonego użytkowania wymagań technicznych dotyczących budynków szkodą, o której mowa w art. 129 ust. 2, są także koszty poniesione w celu wypełnienia tych wymagań przez istniejące budynki, nawet w przypadku braku obowiązku podjęcia działań w tym zakresie.

W pierwszej kolejności Sąd meriti stwierdził, że skoro powodowie wystąpili z pozwem w dniu 2 stycznia 2012 r. i w tej samej dacie zgłosili roszczenie bezpośrednio pozwanemu, to zachowali dwuletni termin (liczony od dnia wejścia w życie aktu prawa miejscowego) z art. 129 ust. 4 ustawy - Prawo ochrony środowiska do wystąpienia z powyższym roszczeniem.

Sąd Okręgowy zaznaczył, że co prawda pierwotnie powodowie jako tytuł odszkodowania określili tylko koszty rewitalizacji akustycznej, to jednak ostatecznie domagali się odszkodowania za szkodę z dwóch tytułów: zmniejszenia wartości nieruchomości i kosztów zapewnienia właściwego klimatu akustycznego budynku mieszkalnego. Sąd zauważył, że zarówno w wezwaniu do zapłaty, jak i w pozwie powodowie określili wysokość żadanego odszkodowania na kwotę 110000 zł, w której mieści się ustalona wielkość szkody z obu tytułów. Należy zatem uznać za dopuszczalne uwzględnienie żądania także w części obejmującej odszkodowanie z tytułu zmniejszenia wartości nieruchomości, jak to zostało sprecyzowane w piśmie procesowym z dnia 9 lipca 2015 r. Stwierdził nadto, że w przepisie art. 129 ust. 2 powołanej ustawy mowa jest o jednej szkodzi, na którą może składać się - tak jak w rozpoznawanej sprawie - wiele elementów.

Dalej Sąd meriti podkreślił, że przesłankami odpowiedzialności Skarbu Państwa wynikającej z powyższej regulacji są: wejście w życie rozporządzenia lub aktu prawa miejscowego powodującego ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości, szkoda poniesiona przez właściciela nieruchomości i związek przyczynowy między wprowadzonym ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości a szkodą.

Na mocy przywołanej wyżej uchwały nr LI/1469/10 Sejmiku Województwa (...) ustanowione zostały znaczne ograniczenia w przeznaczeniu i sposobie korzystania z nieruchomości zlokalizowanych w obszarze jej oddziaływania. Na działce powodów została zrealizowana zabudowa mieszkaniowa i związku z jej usytuowaniem w podobszarze B strefy nie dotyczą jej ograniczenia związane z przeznaczeniem nieruchomości. Samo utworzenie obszaru ograniczonego użytkowania wskazuje na negatywne oddziaływanie lotniska na środowisko w stopniu wymagającym wprowadzenia ograniczeń w wykonywaniu prawa własności (vide wyroki Sądu Najwyższego z 25 lutego 2009 r., II CSK 565/08 i z 25 lutego 2009 r., II CSK 546/08). W związku z ustanowieniem obszaru ograniczonego użytkowania pozostaje zatem nie tylko obniżenie wartości nieruchomości, będące następstwem ograniczeń przewidzianych bezpośrednio w treści uchwały o utworzeniu obszaru (zwłaszcza dotyczących ograniczeń zabudowy), lecz także obniżenie wartości nieruchomości wynikające z tego, że wskutek wejścia w życie uchwały doszło do zawężenia granic własności (art. 140 k.c. w zw. z art. 144 k.c.), a tym samym ścieśnienia wyłącznego władztwa właściciela względem nieruchomości położonej na obszarze ograniczonego użytkowania. Powodowie nie mogą bowiem skutecznie dochodzić zaniechania immisji w postaci generowania przez lotnisko nadmiernego hałasu, czyli realizować uprawnień związanych z podejmowaniem działań ochronnych wobec swojej własności (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 18 listopada 2010 r., I ACa 884/10).

Sąd I instancji wskazał, że powodowie doznali szkody polegającej na zmniejszeniu wartości rynkowej nieruchomości, co w sposób jednoznaczny wynika z opinii biegłego. Oczywisty jest również w świetle wniosków tej opinii związek przyczynowo - skutkowy między wprowadzonymi powołaną uchwałą ograniczeniami w prawie własności

nieruchomości a szkodą. Oceny w tym zakresie nie zmienia okoliczność, że uciążliwości dla nieruchomości związane z funkcjonowaniem lotniska faktycznie istniały już wcześniej, od chwili jego powstania w 1957 r. Wprowadzenie wspomnianej uchwały usankcjonowało bowiem prawnie stan uciążliwości. Wartość należącej do powodów nieruchomości uległa obniżeniu z uwagi na położenie w okolicach lotniska wojskowego w Ł. i na skutek hałasu związanego z jego funkcjonowaniem, niewątpliwie negatywnie postrzeganego przez potencjalnych nabywców nieruchomości.

Sąd meriti zaznaczył, że w orzecznictwie przyjmuje się, iż obniżenie wartości nieruchomości generuje stratę niezależnie od tego, czy właściciel ją zbył, czy też nie zamierza podjąć w tym kierunku żadnych działań. Przesłanką roszczenia odszkodowawczego przewidzianego w art. 129 ust. 2 ustawy - Prawo ochrony środowiska nie jest bowiem jej zbycie. Odszkodowanie nie jest też ograniczone do rzeczywistej straty, gdyż obowiązuje zasada pełnej odpowiedzialności odszkodowawczej za wprowadzenie ograniczeń w korzystaniu z nieruchomości (vide wyrok Sądu Najwyższego z 25 lutego 2009 r., II CSK 546/08).

Poczyniwszy takie ustalenia i rozważania Sąd Okręgowy uwzględnił wynikający z opinii biegłego rzeczoznawcy K. N., obliczony dla podobszaru B współczynnik utraty wartości wynoszący 6,9% i ustalił, że wartość rynkowa należącej do powodów nieruchomości uległa obniżeniu o kwotę 13970 zł.

Wobec określenia na obszarze ograniczonego użytkowania wymagań technicznych dotyczących budynków szkodą, o której mowa w przepisie art. 129 ust. 2 powołanej ustawy, są także koszty poniesione w celu wypełnienia tych wymagań przez istniejące budynki. Obowiązek naprawienia szkody po stronie pozwanej polega na uiszczeniu odpowiedniej sumy pieniężnej, odpowiadającej wartości prac koniecznych do wykonania wskazanych nakładów rewitalizacyjnych. Ewentualne podwyższenie komfortu jako „skutek uboczny” rewitalizacji nie może, w ocenie Sądu Okręgowego, uzasadniać obniżenia należnego odszkodowania, ponieważ właściciel budynku mieszkalnego winien otrzymać pełną rekompensatę kosztów utworzenia w nim warunków zapewniających ochronę przed szkodliwymi dla zdrowia skutkami hałasu przekraczającego poziomy normatywne.

Źródłem powstania obowiązku odszkodowawczego jest wprowadzenie konieczności sprostania określonym wymogom przekraczającym obowiązujące w budynkach istniejących poza strefą ograniczonego użytkowania. Z tego względu koszty związane z zapewnieniem w budynku powodów właściwego klimatu akustycznego są bezpośrednim uszczerbkiem związanym z ustanowieniem strefy ograniczonego użytkowania.

Ostatecznie wartość nakładów dla zapewnienia ochrony akustycznej budynku powodów wynosi łącznie 9035 zł brutto.

Ogółem na rzecz powodów, z tytułu należnego odszkodowania zasądzeniu podlegała zatem kwota 23005 zł, zaś w pozostałej części powództwo zostało oddalone jako nieudowodnione.

Od powyższe kwoty Sąd I instancji zasądził odsetki ustawowe, zgodnie z żądaniem pozwu, od daty wezwania do zapłaty stosownie do art. 481 § 1 i 455 k.c.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu Sąd I instancji uzasadnił treścią przepisu art. 100 zd. 1 k.p.c. i dokonał ich stosunkowego rozdzielenia, przy uwzględnieniu że powodowie wygrali proces w 21 %. Kierując się analogiczną zasadą oraz na podstawie art. 113 ust. 2 pkt 1 u.k.s.c. Sąd meriti orzekł o brakujących kosztach sądowych w zakresie wydatków, nakazując ich ściągnięcie od stron proporcjonalnie do wyniku sprawy.

Jednocześnie, na zasadzie art. 102 k.p.c., Sąd meriti nie obciążył powodów obowiązkiem zwrotu pozostałej obciążającej ich części nieuiszczonej opłaty.

Apelację od powyższego wyroku złożył pozwany Skarb Państwa, zaskarżając go w części, a mianowicie w zakresie zasądzenia kwoty 13970 zł oraz rozstrzygnięć o kosztach procesu zawartych w pkt 3 – 6 wyroku.

Zaskarżonemu orzeczeniu skarżący zarzucił:

1. naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 321 § 1 k.p.c. i art. 227 w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. poprzez przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność, która nie była podnoszona przez stronę powodową nawet w formie twierdzenia, a tym samym wyrokowanie ponad żądanie pozwu,
2. naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest art. 129 ust. 4 Prawa ochrony środowiska poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że powodowie dochowali dwuletniego terminu, o którym mowa w tym przepisie, w zakresie roszczenia o odszkodowanie z tytułu spadku wartości ich nieruchomości, a w konsekwencji uznanie, że to roszczenie nie wygasło.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty pozwany wniósł o zmianę

zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części poprzez obniżenie kwoty zasądzonej w pkt 1. sentencji o 13970 zł oraz stosowną modyfikację rozstrzygnięcia o kosztach postępowania, a także o zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu apelacji skarżący podniósł, że w pozwie powodowie domagali się zasądzenia kwoty 110000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia pozwanemu odpisu pozwu do dnia zapłaty z tytułu odszkodowania za rewitalizację akustyczną budynku mieszkalnego. Nie sprecyzowali żądania ani nawet twierdzenia, że w związku z wejściem w życie uchwały Nr LI/1469/10 Sejmiku Województwa (...) doszło do spadku wartości ich nieruchomości. Sąd I instancji był związany treścią żądania pozwu i nie miał podstaw do przeprowadzania jakichkolwiek dowodów na okoliczność istnienia spadku wartości nieruchomości. W tych warunkach dopuszczenie dowodu z opinii biegłego K. N. na tę okoliczność, nastąpiło zapewne omyłkowo. Dopiero pismem złożonym na rozprawie w dniu 9 lipca 2015 r. powodowie doprecyzowali powództwo przez wskazanie, że dochodzona pozwem kwota 110000 zł obejmuje zarówno odszkodowanie z tytułu kosztów izolacji akustycznej budynku mieszkalnego, jak i z tytułu ubytku wartości nieruchomości będącego następstwem jej posadowienia w obszarze ograniczonego użytkowania dla lotniska w Ł.. W ocenie skarżącego, w opisaney sytuacji, nie ma podstaw do przyjęcia, że powodowie dochowali dwuletniego terminu do dochodzenia odszkodowania z tytułu spadku wartości ich nieruchomości, zatem ich roszczenie w tym zakresie wygasło.

Na rozprawie apelacyjnej powodowie wnieśli o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna i podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do zarzutu naruszenia prawa procesowego, za nietrafny uznać należało podniesiony w apelacji zarzut naruszenia art. 321 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny podziela bowiem wyrażany zarówno w piśmiennictwie, jak i orzecznictwie pogląd, że związanie granicami żądania pozwu nie wyklucza, uwzględnienia przez sąd także niewyraźnie lub niewłaściwie sformułowanego żądania pozwu, jeżeli tylko da się ustalić rzeczywistą wolę powoda (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2013 r., I CSK 555/12). Przywołując treść petitum pozwu skarżący trafnie wskazał, że powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanego solidarnie na ich rzecz kwoty 110000 zł tytułem kosztów nakładów niezbędnych do rewitalizacji akustycznej budynku mieszkalnego położonego na działce numer (...) w miejscowości C., gmina B. wraz z ustawowymi odsetkami od daty doręczenia pozwanemu odpisu pozwu do dnia zapłaty. Jednakże nie może ująć z pola widzenia okoliczność, że w uzasadnieniu pozwu powodowie w sposób wyraźny odwołali się zarówno do przepisu art. 129 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska, jak również art. 136 w zw. z art. 129 ust. 2 tej ustawy jako podstawy prawnej dochodzonego roszczenia. Stosownie zaś do powołanego w pozwie art. 129 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska, w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości jej właściciel może żądać odszkodowania za poniesioną szkodę; szkoda obejmuje również zmniejszenie wartości nieruchomości. Jakkolwiek, w myśl zasady da mihi factum, dabo tibi ius, określenie przez stronę podstawy prawnej rozstrzygnięcia nie jest konieczne, to jednak nie pozostaje bez znaczenia dla przebiegu i wyniku sprawy, albowiem pośrednio określa także okoliczności faktyczne uzasadniające żądanie pozwu. Jeżeli bowiem powód buduje jakąś

konstrukcję swego żądania, osadzając ją na ściśle wskazanym przepisie prawa materialnego, to tym samym wytycza granice okoliczności spornych i niespornych, które mogą stanowić podstawę faktyczną żądania.

W toku procedowania w przedmiotowej sprawie, na rozprawie w dniu 5 lutego 2013 r. Sąd Okręgowy w Sieradzu dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu wyceny nieruchomości, zlecając mu ustalenie, czy i w jakim zakresie (w jakiej wysokości kwotowej), po ustaleniu strefy ograniczonego użytkowania dla lotniska Ł. obniżeniu uległa wartość rynkowa i użytkowa należącej do powodów nieruchomości położonej w miejscowości C., gmina B., z uwzględnieniem jej charakteru, przeznaczenia i sposobu wykorzystywania oraz ograniczenia dożywnością służebnością osobistą (postanowienie k. 105 odw – 106). Na rozprawie obecni byli pełnomocnicy obu stron i żaden z nich, w tym pełnomocnik Skarbu Państwa, nie złożył zastrzeżenia w trybie art. 162 k.p.c., co do naruszenia przepisów postępowania, w szczególności art. 321 § 1 k.p.c. i art. 227 w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. W tych warunkach uznać należy, że pozwany utracił prawo powoływania się na uchybienia w tym zakresie w apelacji. Wreszcie poza sporem pozostaje okoliczność, że przed Sądem pierwszej instancji, w piśmie procesowym złożonym na rozprawie w dniu 9 lipca 2015 r. strona powodowa sprecyzowała powództwo, wnosząc o zasądzenie od pozwanego kwoty 110000 zł i wskazując że żądana w pozwie kwota obejmuje zarówno odszkodowanie z tytułu kosztów izolacji akustycznej budynku mieszkalnego, jak i z tytułu ubytku wartości nieruchomości będącego następstwem jej posadowienia w obszarze ograniczonego użytkowania dla lotniska w Ł. (pismo k. 305, dowód doręczenia pozwanemu k. 306, protokół rozprawy k. 307). Oznacza to, że w tym kierunku podążało postępowanie prowadzone przez Sąd pierwszej instancji, przeciwko czemu nie sprzeciwiła się żadna ze stron. Bezczynność stron w tym zakresie potwierdza zatem, że prawidłowo zostały odczytane intencje powoda co do treści żądania.

W tych warunkach, analiza materiału sprawy, nie wskazuje na istnienie podstaw do przyjęcia innego zamiaru strony powodowej niż żądanie zasądzenia kwoty określonej w pozwie również z tytułu odszkodowania z art. 129 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska obejmującej zmniejszenie wartości nieruchomości.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w powołanym wyżej wyroku w sprawie I CSK 555/12 związaną z granicami żądania nie oznacza, że sąd związany jest w sposób bezwzględny samym sformułowaniem zgłoszonego żądania. Dopuszczalne jest zatem nadanie objawionej w treści pozwu woli powoda poprawnej jurydycznie formy. W innym orzeczeniu stwierdzono, że nawet w razie niewyraźnego lub wręcz niewłaściwie sformułowanego żądania sąd może je odpowiednio zmodyfikować, jednakże tylko zgodnie z wolą powoda. Związanie sądu granicami żądania obejmuje nie tylko związaną co do samej treści (wysokości) żądania zasadniczego, ale także co do uzasadniających je elementów motywacyjnych (por. też wyroki Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 2007 r., IV CSK 115/07 i z dnia 9 maja 2008 r., III CSK 17/08 oraz postanowienie z dnia 23 października 2015 r., V CZ 62/15). Sąd Najwyższy wyjaśnił, że związaną granicami żądania pozwu nie wyklucza uwzględnienia przez sąd także niewyraźnie czy niewłaściwie sformułowanego żądania pozwu, jeżeli tylko da się ustalić rzeczywistą wolę strony powodowej. Przywołane stanowiska judykatury, które Sąd Apelacyjny w Łodzi podziela, przemawiają zatem za brakiem podstaw do nazbyt formalistycznego stosowania ogólnej zasady wyrokowania, wynikającej z art. 321 § 1 k.p.c., w myśl której sąd jest związany żądaniem pozwu. W efekcie uznać należało, że Sąd Okręgowy w rozpoznawanej sprawie nie naruszył art. 321 § 1 k.p.c., skoro zasądzone w zaskarżonym wyroku świadczenie w sposób oczywisty odpowiada rzeczywistym intencjom powodów, co zostało przez nich potwierdzone jednoznacznie w postępowaniu przed Sądem I instancji.

Mając na uwadze powyższe rozważania należało uznać za niezasadny również zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego, to jest art. 129 ust. 4 ustawy Prawo ochrony środowiska. Z uwagi na datę wniesienia pozwu (2 stycznia 2012 r.) oraz datę wejścia w życie uchwały Sejmiku Województwa (...) Nr (...) (12 kwietnia 2010 r.), nie może bowiem budzić wątpliwości zachowanie dwuletniego terminu do zgłoszenia roszczenia odszkodowawczego. Uzupełniająco podkreślić należy, że w omówionych wyżej okolicznościach sprawy, skutek złożenia przez powodów pisma procesowego z dnia 9 lipca 2015 r., nie doszło do zmiany powództwa w rozumieniu art. 193 k.p.c. Przepis ten normuje zmianę przedmiotową powództwa, obejmującą jego istotne elementy, którymi są żądanie i podstawa dochodzonego roszczenia. Interwencja w treść żądania musi być zatem na tyle ważką, żeby kształtowała powództwo o treści odmiennej od dotychczasowej zamiast lub obok zgłoszonego wcześniej. Taka sytuacja nie miała miejsca w realiach rozpoznawanej sprawy. Nie budzi też sporu w doktrynie i orzecznictwie, że czynności procesowe polegające

na sprostowaniu, doprecyzowaniu czy też bliższym określeniu żądania nie stanowią zmiany powództwa w rozumieniu art. 193 k.p.c. Ocena, jakie powództwo zostało zgłoszone, a w konsekwencji - czy nastąpiła jego zmiana, musi być przeprowadzona przy uwzględnieniu kompleksowo potraktowanego stanowiska procesowego powoda, a obowiązkiem sądu jest wyjaśnienie ewentualnych wątpliwości (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 października 1999 r., sygn. akt II CZ 108/99). Z przyczyn wyżej wskazanych Sąd I instancji dokonał takiej oceny w sposób prawidłowy, a wyprowadzony na tej podstawie wniosek odnośnie do zakresu żądania pozwu nie budzi zastrzeżeń.

Zasadność zgłoszonych roszczeń oraz ich wysokość ustalona przez Sąd meriti nie została zakwestionowana przez skarżącego, zatem nie ma potrzeby ustosunkowywania się do tej kwestii, poza stwierdzeniem, że rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego co do zasady i wysokości znajduje podstawę w prawidłowo ustalonej podstawie faktycznej i prawnej rozstrzygnięcia.

Z tych wszystkich względów Sąd Apelacyjny oddalił apelację.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania. Na należność z tego tytułu składa się wynagrodzenie pełnomocnika powodów w wysokości ustalonej zgodnie z § 13 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 461).